

## KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN KALDIRILMASI SÖZLEŞMESİ\*

Bu Sözleşmeye Taraf Devletler,

Birleşmiş Milletler Antlaşmasının temel haklarına, insan kişiliğinin onur ve değerine ve erkeklerle kadınların hak eşitliğine olan inancını yinelediğini saptayarak,

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin, ayrımcılığın kabul edilmezliği ilkesini benimseyip tüm insanların özgür ve onur ve haklar bakımından eşit doğduğunu ve herkesin cinsiyet ayrımı dahil, herhangi bir ayrım gözetilmeksizin bu bildirmede konmuş olan tüm hak ve özgürlüklere yetkili olduğunu ilan ettiğini saptayarak,

İnsan Hakları Uluslararası Sözleşmelerine Taraf Devletlerin, erkeklere ve kadınlara tüm ekonomik, toplumsal, kültürel, kişisel ve siyasal haklardan eşit yararlanma hakkı sağlama yükümlülüğü bulunduğunu saptayarak,

Birleşmiş Milletler ve uzmanlık kuruluşlarının desteğiyle sonuçlandırılan ve erkeklerle kadınların hak eşitliğini öngören uluslararası sözleşmeleri gözönünde bulundurarak,

Yine Birleşmiş Milletler ve uzmanlık kuruluşları tarafından benimsenen ve erkeklerle kadınların hak eşitliğini amaçlayan kararları, bildireleri ve tavsiyeleri saptayarak,

---

\* "Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women" "Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes"

Bununla birlikte, bu çeşitli belgelere karşın kadınlara karşı henüz yaygın bir ayırım gözeticiliğın süregelmesinden kaygı duyarak,

Kadınlara karşı ayrımcılığın, hak eşitliğı ve insan onuruna saygı ilkelerini çiğnediğini, kadınların erkeklerle eşit koşullarda ölkelerinin siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yaşamına katılmalarına bir engel oluşturduğunu, toplum ve aile gönencinin gelişmesini kösteklediğini ve kadınların ölkelerinin ve insanlığın hizmetinde kullanabilecekleri olanaklarını geliştirmelerini daha da zorlaştırdığını anımsayarak,

Yoksulluk durumlarında kadınların beslenme, sağlık, eğitim, yetişme ve çalışma fırsatlarıyla öteki geresinmeleri bakımından en kısıtlı olanaklara sahip olduğunu kaygıyla gözleyerek,

Hak ve adalete dayalı yeni uluslararası ekonomik düzenin kurulmasının erkeklerle kadınlar arasında eşitliğin gelişmesine önemli katkılarda bulunacağına inanarak,

İrk ayrımcılığının, her türüyle ırkçılığın, ırk ayırmanın, sömürgeciliğın, yeni sömürgeciliğın, saldırganlığın, yabancı işgali ve boyunduruğunun, Devletlerin içişlerine karışmanın ortadan kaldırılmasının erkeklerle kadınların haklarından tam yararlanmaları için temel olduğunu vurgulayarak,

Uluslararası, barış ve güvenliğı güçlendirmenin; uluslararası gerilimi azaltmanın; toplumsal ve ekonomik sistemleri ne olursa olsun tüm Devletler arasında karşılıklı işbirliğinin; genel ve tam silahsızlanmanın, özellikle sıkı ve etkin bir uluslararası denetim altında nükleer si-

lahsızlanmanın; ülkeler arasındaki ilişkilerde adalet, eşitlik ve karşılıklı çıkar ilkelerinin geçerlik kazanmasının ve yabancı ve sömürge yönetimi ve yabancı işgali altındaki halkların kendi geleceklerini belirleme ve bağımsızlık haklarının gerçekleşmesinin, bunun gibi, ulusal egemenliğe ve toprak bütünlüğüne saygının; toplumsal ilerleme ve gelişmeyi güdüleyeceğini ve bunun bir sonucu olarak erkeklerle kadınlar arasında tam eşitliğe ulaşmaya katkıda bulunacağını doğrularak,

Bir ülkenin tam ve her bakımdan kalkınmasının, dünyada gönenç ve barışın, kadınların erkeklerle eşit koşullarda tüm alanlara en yüksek katılımını gerektirdiğine inanarak,

Kadınların ailenin gönenç ve toplumun kalkınması alanında -bugüne kadar tam anlamıyla kavranmamış olan- büyük katkılarını; analığın toplumsal önemini ve anababanın aile içinde ve çocukların yetiştirilmesindeki rolünü anımsayarak ve kadınların üremedeki rolünün ayrımcılık için bir temel olamayacağı, tersine çocukların yetiştirilmesinin erkeklerle kadınlar arasında ve bir bütün olarak toplumca sorumluluk paylaşmayı gerektirdiğinin bilincinde olarak,

Erkeklerle kadınlar arasında tam bir eşitliğe ulaşmak üzere toplumda ve ailede, kadınların rolü gibi, erkeklerin geleneksel rolünde de bir değişikliğin gerektiğini bilerek,

Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Kaldırılması Bildirgesinde öne sürülmüş olan ilkeleri uygulamaya ve bu amaçla böyle bir ayrımcılığın her biçim ve görünüşüyle kaldırılması için önemli önlemleri benimsemeye karar vererek,

Aşağıdaki hükümlerde uzlaşmıştır :

## BÖLÜM I

### Madde 1

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından "kadınlara karşı ayrımcılık" terimi, erkeklerle kadınların eşitliği temeli üzerinde ve medeni durumlarına bakılmaksızın siyasal, ekonomik, toplumsal, kültürel, kişisel yada bir başka alanda kadınların insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, bu hak ve özgürlükleri kullanmalarını ve bunlardan yararlanmalarını zedelemek yada kaldırmak sonucu yada amacıyla cinsiyet temeli üzerinde yapılan herhangi bir ayırım, dışlama yada kısıtlama anlamına gelir.

### Madde 2

Taraf Devletler, kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı kınar ve tüm uygun yollarla ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayrımcılığın kaldırılması yolunda bir politika izlemeyi kabul eder ve bu amaçla;

- a. Henüz yer almıyorsa, erkeklerle kadınların eşitliği ilkesine, anayasalarında yada öteki ilgili yasalarında yer vermeyi ve yasalar ve öteki uygun yollarla bu ilkenin uygulamada gerçekleşmesini sağlamayı;
- b. Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığı yasaklayan, gereğince yaptırımlar da dahil, yasal ve öteki önlemleri benimsemeyi;
- c. Erkeklerle eşitlik temeli üzerinde kadın haklarının yasal olarak korunmasını ve yetkili ulusal mahkemeler ve öteki kamu kuruluşları eliyle kadınların herhangi bir ayrımcılık davranışına karşı etkin korunmasını

sağlamayı;

d. Kadınlara karşı herhangi bir ayrımcılık davranışı yada uygulamasına kalkışmaktan kaçınmayı ve resmi makam ve kuruluşların bu yükümlülüğe göre davranmasını sağlamayı;

e. Herhangi bir kişi, örgüt yada girişim tarafından kadınlara karşı ayırım gözetilmesine son vermek üzere tüm uygun önlemleri almayı;

f. Kadınlara karşı ayırım gözetilen yürürlükteki yasa, düzenleme, töre yada uygulamaları değiştirmek yada kaldırmak üzere, yasama dahil, tüm uygun önlemleri almayı;

g. Kadınlara karşı ayırım gözetilen tüm ulusal ceza hükümlerini kaldırmayı;

üstlenir.

### **Madde 3**

Taraf Devletler, erkeklerle eşitlik temeli üzerinde insan hakları ve temel özgürlükleri kullanıp bunlardan yararlanmalarını güvenceye almak amacıyla kadınların gelişme ve ilerlemelerini sağlamak üzere her alanda, özellikle siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel alanlarda yasama dahil, tüm uygun önlemleri alır.

### **Madde 4**

1. Erkeklerle kadınlar arasındaki eşitliği gerçekten sağlamak amacıyla Taraf devletlerce geçici ve özel

önlemlerin benimsenmesi, bu Sözleşmede tanımlandığı biçimiyle bir ayrımcılık sayılmaz. Ancak hiçbir koşulda eşitsiz ve değişik ölçülerin sürdürülmesi sonucunu doğuramaz. Fırsat ve davranış eşitliği amaçlarına ulaşıldıktan sonra bu önlemlere son verilir.

2. Taraf Devletlerce, analığı korumak amacıyla bu Sözleşmede yer alanlar dahil özel önlemlerin alınması, ayrımcılık sayılmaz.

## **Madde 5**

Taraf Devletler;

a. İki cinsden birinin yada ötekinin üstünlüğü yada geriliği düşüncesine yada erkeklerle kadınların kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıları da töresel yada öteki tüm uygulamaları kaldırmayı başarmak üzere erkeklerle kadınlara ilişkin toplumsal ve kültürel kalıpları değiştirmek;

b. Aile eğitiminin analığı toplumsal bir işlev sayan ve her durumda çocukların çıkarları önde gelmek üzere çocukların yetiştirilmesi ve gelişmesinde erkeklerle kadınların ortak sorumluluğunu tanıyan bir anlayışa dayandırılmasını sağlamak; üzere tüm uygun önlemleri alır.

## **Madde 6**

Taraf Devletler, her türlü kadın ticaretinin ve kadın fahişeliğinin sömürülmesinin sona erdirilmesi için yasa- ma dahil her uygun önlemi alır.

## BÖLÜM II

### Madde 7

Taraf Devletler, ülkenin siyasi ve kamusal yaşamında kadınlara karşı ayrımcılığı kaldırmak üzere tüm uygun önlemleri alır ve özellikle kadınlara erkeklerle eşit koşullarda;

a. Tüm seçimlerde ve halkoylamalarında oy verme ve halk tarafından seçilen tüm organ ve kuruluşlara seçilebilme hakkı;

b. Yönetim politikasının saptanması ve uygulanmasına katılma, kamu görevi alma ve yönetimin her düzeyinde tüm kamu görevlerini üstlenme hakkı;

c. Ülkenin kamusal ve siyasi yaşamıyla ilgili hükümet dışı örgüt ve derneklere katılma hakkı; sağlar.

### Madde 8

Taraf Devletler, kadınlara erkeklerle eşit koşullarda ve herhangi bir ayırım yapmaksızın Hükümetlerini uluslararası düzeyde temsil etme ve uluslararası örgütlerin etkinliklerine katılma fırsatı sağlamak üzere tüm uygun önlemleri alır.

### Madde 9

1. Taraf Devletler, kadınlara uyrukluk edinme, değiştirme ve koruma bakımından erkeklerle eşit haklar tanır. Özellikle bir yabancıyla evliliğin yada evlilik sırasında kocanın uyrukluğundaki değişimin kadının uyrukluğunda kendiliğinden bir değişiklik yaratmasını,

kadını uyruksuz bırakmasını yada ona kocanın uyrukluğunu zorlamasını önler.

2. Taraf Devletler, çocukların uyrukluğu konusunda kadınlara erkeklerle eşit haklar tanır.

### BÖLÜM III

#### Madde 10

Taraf Devletler, eğitim alanında kadınlara erkeklerle eşit haklar sağlamak ve kadınlara karşı ayrımcılığı kaldırmak üzere kadınlara erkeklerle eşitlik temeli üzerinde özellikle,

a. Kentsel alanlarda olduğu gibi, kırsal alanlarda da iş ve meslek yönlendirmesi, her türlü eğitim kuruluşlarında öğrenim görme ve diploma alma bakımından eşit koşullar sağlamak ve bu eşitliği okul öncesi, genel, teknik, mesleksi ve yüksek teknik öğrenim ve mesleksi yetişmenin her türünde gerçekleştirmek,

b. Aynı programları izleyip aynı sınavlardan geçmelerini ve aynı düzeydeki öğretim personelinden eğitim görüp aynı nitelikteki okullardan ve donanımdan yararlanmalarını sağlamak;

c. Karma eğitimin ve benzeri eğitim tiplerinin özendirilmesi, ders kitaplarının ve okul programlarının düzeltilmesi ve öğretim yöntemlerinin uyarlanmasıyla erkeklerle kadınların kalıplaşmış rol kavramlarının eğitimin her düzeyi ve her türünde kaldırılmasını sağlamak;

d. Burslardan ve öteki öğretim olanaklarından yararlanmak bakımından eşit fırsatlar tanımak;

e. Yetişkinler için ve işlevsel nitelikteki okuma yazma programlarıyla ve özellikle olabildiğince kısa sürede erkeklerle kadınlar arasındaki eğitim açığını kapatmayı amaçlayan programlar dahil, sürekli eğitim programlarına katılma bakımından eşit fırsatlar sağlamak;

f. Kız öğrencilerin okuldan ayrılma oranlarını düşürmek ve okuldan erken ayrılan kızlar ve kadınlar için programlar düzenlemek;

g. Spor ve beden eğitimine etkin olarak katılmaları için eşit fırsatlar sağlamak;

h. Ailelerin sağlık ve gönencini sağlamaya yardımcı olmak üzere aile planlaması bilgi ve danışmanlığı dahil, özel eğitsel bilgiler almalarını sağlamak;  
için tüm uygun önlemleri alır.

## **Madde 11**

1. Taraf Devletler, çalışma alanında kadınlara karşı ayrımcılığı kaldırmak üzere kadınlara erkeklerle eşitlik temeli üzerinde özellikle,

a. Tüm insanların ayrılmaz bir hakkı olan çalışma hakkı,

b. Çalışma konularında eşit seçme ölçütlerinin uygulanması dahil, eşit çalışma fırsatı hakkı,

c. Meslek ve işini özgürce seçme hakkı; yükselme, iş güvenliği ve tüm hizmet koşul ve olanaklarından yararlanma hakkı ve çıraklık, ileri meslek eğitimi ve yineleyici eğitim dahil, meslek eğitimi alma ve yeniden eğitilme hakkı,

d. Toplumsal yardımlar dahil, eşit ücret hakkı ve eşdeğerde bir iş bakımından olduğu gibi, işin niteliğinin değerlendirilmesi bakımından da eşit davranılma hakkı,

e. Özellikle emeklilik, işsizlik, hastalık, sakatlık, yaşlılık ve çalışma engelleri durumunda toplumsal güvenlik hakkı ve aynı zamanda ücretli izin hakkı,

f. Doğurganlığın korunması dahil, sağlık koruma ve güvenli çalışma koşulları hakkı;

sağlamak üzere tüm uygun önlemleri alır.

2. Evlilik ve analık gerekçeleriyle kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek ve kadınların etkin çalışma haklarını sağlamak için;

a. Gebelik yada analık izni gerekçeleriyle işten çıkarmayı yada işten çıkarma bakımından medeni duruma göre ayırım gözetmeyi, yaptırımlara bağlamak koşuluyla yasaklamak;

b. Önceki işini, kıdemini ve toplumsal haklarını yitirmeksizin ücretli yada benzeri toplumsal yardımlarla doğum izni vermek;

c. Anababaya aile yükümlülüklerini, iş sorumlulukları ve toplumsal yaşama katılmayla bağdaştırabilme olanağı vermek üzere özellikle çocuk bakım kolaylıklarının kurulması ve geliştirilmesini güdüleyerek, gerekli destekleyici toplumsal hizmetler verilmesini özendirmek;

d. Gebelik sırasında, zararlı olduğu bilinen iş türlerinde kadınlara özel korunma sağlamak;

üzere uygun önlemler alır.

3. Bu maddenin kapsadığı konulara ilişkin koruyucu yasalar, bilimsel ve teknolojik bilgilerin ışığında dönemsel olarak gözden geçirilir ve gerekiyorsa değiştirilir, kaldırılır yada genişletilir.

## **Madde 12**

1. Taraf Devletler, aile planlamasıyla ilgili olanlar dahil, sağlık bakım hizmetlerinden erkeklerle kadınların eşit olarak yararlanmalarını sağlamak üzere bu alanda kadınlara karşı ayrımcılığın kaldırılması için tüm uygun önlemleri alır.

2. Bu maddenin 1. fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, Taraf Devletler, gebelik ve lohusalık dönemiyle doğum sonrası dönemde kadınlara uygun hizmetler sağlar ve gebelik ve emzirme sırasında yeterli beslenmenin yanısıra, gereğinde ücretsiz hizmetler sunar.

## **Madde 13**

Taraf Devletler, ekonomik ve toplumsal yaşamın öteki alanlarında kadınlara karşı ayrımcılığı kaldırmak için kadınlara erkeklerle eşitlik temeli üzerinde özellikle,

- a. Aile yardımları hakkı;
- b. Banka kredisi, ipotek ve öteki mali kredi olanaklarından yararlanma hakkı;
- c. Eğlence etkinlikleriyle spor ve kültürel yaşamın her yönüne katılma hakkı; sağlamak üzere uygun önlemler alır.

## Madde 14

1. Taraf Devletler, kır kesimindeki kadınların karşılaştığı özel sorunları; kapalı ekonomide gördüğü iş dahil, kırsal kadının ailenin ekonomik yaşamında oynadığı önemli rolü gözönünde bulundurur ve bu Sözleşme hükümlerinin kırsal alanlardaki kadınlara uygulanmasını sağlamak için tüm uygun önlemleri alır.

2. Taraf Devletler, kırsal alanlarda kadınlara karşı ayrımcılığı kaldırmak üzere kadınların erkeklerle eşitlik temeli üzerinde kırsal kalkınmaya katılmaları ve bundan yararlanmaları için özellikle;

a. Her düzeydeki kalkınma planlarının geliştirilmesine ve uygulanmasına katılma;

b. Aile planlaması konusunda bilgi, danışma ve hizmetler dahil, yeterli sağlık bakım kolaylıklarından yararlanma;

c. Toplumsal güvenlik programlarından doğrudan yararlanma;

d. Teknik becerilerini artırmaları için işlevsel okur yazarlığa ilişkin ve öteki hizmetlerin yanısıra, tüm topluluk ve halk hizmetlerinden yararlanma dahil, resmi yada özel her türlü yetişme ve eğitim olanakları elde etme.

e. Başkası yada kendi adına çalışma yoluyla ekonomik fırsatlardan eşit yararlanmaları için öz yardım grupları yada kooperatifler kurma;

f. Tüm topluluk etkinliklerine katılma;

g. Tarımsal kredi ve borçlardan, pazarlama kolaylıklarından, uygun teknolojiden yararlanma ve toprak-

iskan programları gibi, toprak ve tarım reformlarında eşit davranılma;

h. Özellikle konut, sağlık koruma, elektrik, su, ulaştırma ve haberleşme bakımından yeterli yaşam koşullarından yararlanma;

haklarını sağlamak için her uygun önlemi alır,

## BÖLÜM IV

### Madde 15

1. Taraf Devletler, kadınlara yasa önünde erkeklerle eşitlik tanır.

2. Taraf Devletler, medeni konularda kadınlara erkeklerle eşit bir hukuksal yeterlik ve bu yeterliği kullanmak üzere eşit fırsatlar tanır. Özellikle, kadınlara bağıt yapmak ve mülkünü yönetmek bakımından eşit haklar verir ve mahkeme ve yargı yerlerindeki işlemlerin tüm aşamalarında eşit davranır.

3. Taraf Devletler, kadınların hukuksal yeterliğini kısıtlamaya yönelik bir hüküm doğuracak her türlü bağıt yada başka özel belgeleri toptan geçersiz sayar.

4. Taraf Devletler, erkeklerle kadınlara yer değiştirme ve oturacağı yeri ve konutunu seçme bakımından eşit haklar tanır.

### Madde 16

1. Taraf Devletler, evlilik ve aile ilişkileri bakımından her konuda kadınlara karşı ayrımcılığı kaldırmak üzere, kadınlara erkeklerle eşitlik temeli üzerinde özellikle;

a. Evlenme hakkı;

b. Özgürce bir eş seçme ve ancak kendi özgür ve tam oluruyla evlenme hakkı;

c. Evlilik ve evliliğin bozulması sırasında eşit hak ve sorumluluklar;

d. Medeni durumlarına bakılmaksızın çocuklarına ilişkin konularda, eşlerden biri olarak ve her durumda çocukların çıkarları önde gelmek üzere aynı hak ve sorumluluklar;

e. Çocukların sayısı ve zamanlanması konusunda özgürce ve sorumlu olarak karar verme hakkı ve bu hakları kullanabilmeleri için bilgi, eğitim ve öteki olanaklardan yararlanma bakımından eşit haklar;

f. Her durumda çocukların çıkarları önde gelmek üzere onların vesayeti, velayeti, vasiye bırakılması ve evlat edinilmesi ve benzeri kurumlar bakımından, bu kurumların ulusal yasama konusu olduğu durumlarda aynı hak ve sorumluluklar;

g. Aile adı, meslek yada iş seçme hakkı dahil, karı koca olarak eşit kişisel haklar;

h. İster karşılıksız, ister bir bedel karşılığı olsun, mal mülkiyeti, edinimi, işletilmesi, yönetimi, bundan yararlanma ve tasarruf bakımından eşit haklar;

sağlamak için tüm uygun önlemleri alır.

2. Erginleşmemiş bir çocuğun nişanlanması ve evlenmesinin hiçbir yasal hükmü yoktur. En düşük bir evlenme yaşı belirlemek ve evliliklerin resmi yazıma geçirilmesini zorunlu saymak üzere yasama önlemleri dahil, tüm gerekli önlemler alınır.

## BÖLÜM V

### Madde 17

1. Bu Sözleşmenin uygulanmasında sağlanan gelişmeleri izlemek amacıyla (bundan böyle Komite olarak anılacak olan) Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Kaldırılması Komitesi kurulur. Bu Komite, Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte onsekiz -Taraf Devletlerden otuzbeşinin Sözleşmeyi onaylaması yada ona katılmasından sonra- yirmüç uzmandan oluşur. Uzmanlar, dengeli bir coğrafi dağılım ve çeşitli uygarlık biçimleriyle temel hukuk sistemlerinin temsilini sağlayacak biçimde Taraf Devletlerce kendi uyrukları arasından ve ahlak niteliği yüksek ve Sözleşmenin kapsadığı alanlardaki yetkisiyle tanınmış kişilerden seçilir ve kendi adlarına hizmet verir.

2. Komite üyeleri, Taraf Devletlerce gösterilen adaylar listesinden gizli oyla seçilir. Taraf her Devlet, kendi uyruklarından bir aday gösterebilir.

3. İlk seçim, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten altı ay sonra yapılır. Her seçimden en az üç ay önce, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Taraf Devletlere adaylarını iki ay içinde sunmalarını isteyen bir yazı gönderir. Genel Sekreter bu yolla gösterilmiş tüm adayların, kendilerini aday göstermiş olan Taraf Devletleri de belirterek alfabetik bir listesini hazırlar ve Taraf Devletlere sunar.

4. Komite üyelerinin seçimi, Genel Sekreterin çağrısıyla Taraf Devletlerce Birleşmiş Milletler Merkezinde yapılan bir toplantıda olur. Taraf Devletlerden üçte ikisinin yeter sayıyı oluşturacağı bu toplantıda, en çok oy

alan ve hazır bulunan ve oy veren Taraf Devlet temsilcilerinin salt çoğunluğunu sağlayan adaylar Komiteye seçilir.

5. Komite üyeleri, dört yıllık bir süre için seçilir. Bununla birlikte, ilk seçimde seçilen üyelerden dokuzunun süresi iki yılın sonunda sona erer. İlk seçimden hemen sonra, bu dokuz üyenin adları Komite Başkanı tarafından ad çekmeyle belirlenir.

6. Komitenin beş ek üyesinin seçimi, otuzbeşinci onay yada katılmadan sonra, bu maddenin 2, 3 ve 4 fıkralarının hükümleri uyarınca yapılır. Bu seçimde seçilmiş ek üyelerden, adları Komite Başkanınca ad çekmeyle belirlenen ikisinin görev süresi iki yılın sonunda sona erer.

7. Boşalan üyeliklerin doldurulması için, uzmanı Komite üyesi olarak görev yapamayan Taraf Devletler, Komitenin onayına bağlı olmak üzere uyrukları arasından bir başka uzman atar.

8. Komite üyeleri, Genel Kurulun onayıyla ve bu Kurulca Komitenin sorumluluklarının önemi gözönüne alınarak belirlenecek koşullara göre Birleşmiş Milletlerin kaynaklarından ödenek alır.

9. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Komitenin bu Sözleşmeyle üstlendiği görevleri gereğince yerine getirebilmesi için gerekli personel ve kolaylıkları sağlar.

## **Madde 18**

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin hükümlerine işlerlik kazandırmak üzere benimsedikleri yasal, yargısal, yönetsel ve öteki önlemlerle bu bakımdan

sağladıkları gelişmeler konusunda, Komite tarafından incelenmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine,

a. Bu Sözleşmenin ilgili Devlet için yürürlüğe girişini izleyen bir yıl içinde;

b. Bundan sonra en az dört yılda bir ve ayrıca Komite istediğinde;

bir rapor sunmayı üstlenir.

### **Madde 19**

1. Komite, kendi çalışma kurallarını belirler.

2. Komite, kendi görevlilerini iki yıllık bir süre için seçer.

### **Madde 20**

1. Komite, bu Sözleşmenin 18. Maddesi uyarınca sunulan raporları incelemek üzere normal olarak her yıl iki haftalık bir süreyi aşmamak üzere toplanır.

2. Komite toplantıları, normal olarak Birleşmiş Milletler Merkezinde yada Komite tarafından belirlenecek başka uygun bir yerde yapılır.

### **Madde 21**

1. Komite, Ekonomik ve Toplumsal Konsey aracılığıyla, etkinlikleri konusunda Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna yıllık bir rapor sunar ve Taraf Devletlerden alınan rapor ve bilgilerin incelenmesine dayalı öneri ve genel tavsiyelerde bulunabilir.

Komitenin raporunda, bu öneri ve genel tavsiyelerle - varsa- Taraf devletlerin görüşlerine yer verilir.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Komite raporlarını bilgi için Kadınların Statüsü Komisyonuna sunar.

## **Madde 22**

Uzmanlık kuruluşları, bu Sözleşmenin kendi etkinlik alanlarına giren hükümlerin uygulanması incelenirken Komite de temsil edilmeye yetkilidir. Komite, uzmanlık kuruluşlarından, etkinlik alanlarına giren konularda Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin raporlar sunmalarını isteyebilir.

## **BÖLÜM VI**

### **Madde 23**

Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, erkeklerle kadınların eşitliğini sağlama bakımından;

a. Taraf bir Devletin yasalarında; yada

b. Bu Devlet için yürürlükte olan başka bir uluslararası sözleşme, anlaşma yada uzlaşmada yer alabilecek daha elverişli herhangi bir hükmü zedelemez.

### **Madde 24**

Taraf Devletler, bu Sözleşmede tanınan hakların tam gerçekleşmesini sağlamak amacıyla ulusal düzeyde tüm gerekli önlemleri almayı üstlenir.

### **Madde 25**

1. Bu Sözleşme, tüm Devletlerin imzasına açıktır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşmeye ilişkin bildirimleri almaya yetkilidir.

3. Bu Sözleşme onaya bağlıdır. Onay belgeleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verilir.

4. Bu Sözleşme, tüm Devletlerin katılmasına açıktır.

Katılma, ilgili belgenin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verilmesiyle olur.

### **Madde 26**

1. Herhangi bir Taraf Devletçe herhangi bir tarihte Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine yapılacak yazılı bir bildirimle bu Sözleşmede bir değişiklik istenebilir.

2. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, bu türlü bir istek üzerine varsa yapılacak işlemleri kararlaştırır.

### **Madde 27**

1. Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine yirminci onay belgesi yada katılma belgesinin veriliş tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girer.

2. Yirminci onay belgesi yada katılma belgesinin verilişinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayan yada ona katılan her Devlet için bu Sözleşme, kendi onay belgesi yada katılma belgesini verdiği tarihten sonraki otuzuncu gün yürürlük kazanır.

### **Madde 28**

1. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, onay yada katılma sırasında Devletlerce konulan çekincelerin metinlerini alır ve tüm Devletlere iletir.

2. Bu Sözleşmenin içerik ve amacıyla bağdaşmaz bir çekince konamaz.

3. Konulan çekinceler, herhangi bir tarihte Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bu amaçla yapılan bir bildirimle geri alınabilir. Genel Sekreter, bunu tüm Devletlere bildirir. Bu gibi geri alma bildirimleri, alınış tarihinde hüküm

kazanır.

## **Madde 29**

1. Bu Sözleşmenin yorumlanması ve uygulanması konusunda iki yada daha çok Taraf Devlet arasında doğan ve görüşmelerle çözüme bağlanamayan herhangi bir anlaşmazlık, taraflardan birinin isteği üzerine, hakem yoluna sunulabilir. Hakem yoluna başvurma isteğinden başlayarak altı ay içinde taraflar, uygulanacak yöntem konusunda görüşbirliğine varamazlarsa, taraflardan herhangi biri, Statüsü uyarınca yapacağı bir başvuruyla anlaşmazlığı Uluslararası Adalet Divanına götürebilir.

2. Taraf Devletlerden herhangi biri, bu Sözleşmeyi imzalar yada ona katılırken, bu maddenin 1. fıkrasıyla kendini bağlı saymadığını ilan edebilir. Öteki Devletler, böyle bir çekince koymuş olan bir Taraf Devlet karşısında bu fıkra hükümleriyle bağlı olamaz.

3. Bu maddenin 2. fıkrası uyarınca bir çekince koymuş olan herhangi bir Taraf Devlet karşısında bu fıkra hükümleriyle bağlı olamaz.

## **Madde 30**

Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça metinleri aynı ölçüde özgün olan bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel sekreterince saklanır.

Yukarıdaki hükümleri benimseyen ve gereğince yetkili olan aşağıda imzası bulunanlar, bu Sözleşmeyi imzalamıştır.